

CETA w praktyce

Informacja prasowa, 26 stycznia 2017 r.

Korzyści z wprowadzenia CETA jest wiele, nadal jednak funkcjonuje wiele nie zawsze prawdziwych informacji o możliwych zagrożeniach z niej wynikających. Dlatego Ministerstwo Rozwoju wspólnie z przedstawicielstwem Komisji Europejskiej w Polsce oraz Ambasadą Kanady zorganizowało spotkanie informacyjne o CETA. Wyjaśniono wszelkie wątpliwości związane z umową. Rozmawiano o aktualnym stanie prac nad nią oraz szansach i wyzwaniach, jakie ona niesie dla Polski i Unii Europejskiej.

Negocjacje w sprawie CETA zakończyły się w sierpniu 2014 r. Tekst umowy został podany do publicznej wiadomości 26 września 2014 r. Umowa została podpisana 30 października 2016 r. w trakcie Szczytu UE-Kanada. Zgodę na jej podpisanie, a tym samym jej tymczasowe stosowanie, wyraziły wszystkie państwa członkowskie UE. Polski rząd podjął decyzję po szczegółowej analizie wszystkich aspektów możliwego wpływu CETA na obywateli, gospodarkę i rolnictwo.

Warunkiem politycznym rozpoczęcia tymczasowego stosowania jest wyrażenie zgody na zawarcie umowy przez Parlament Europejski. Następnie konkretny termin wskaże Rada UE. Wyłączone z tymczasowego stosowania zostaną kwestie dotyczące ochrony inwestycji i sądu inwestycyjnego – należą one do kompetencji państw członkowskich.

Pełne wejście w życie CETA będzie możliwe dopiero po zakończeniu procedury ratyfikacyjnej we wszystkich krajach UE. W przypadku Polski nastąpi to po ratyfikacji przez Prezydenta za zgodą Parlamentu.

KORZYŚCI Z CETA – HANDEL TOWARAMI

Przewidziana jest całkowita lub częściowa liberalizacja handlu towarami z Kanadą.

CETA będzie sprzyjać pogłębieniu pozytywnych tendencji w dodatnim bilansie w handlu z Kanadą towarami. Zgodnie z przeprowadzonymi na zlecenie MR symulacjami, skumulowany efekt handlowy wprowadzenia umowy CETA w eksporcie do Kanady z Polski w ciągu pierwszych pięciu lat jej obowiązywania będzie pozytywny. Szacowany jest na 446,2 mln USD, z czego 44,1 mln USD dla towarów rolno-spożywczych i 402,1 mln USD dla towarów nierolnych. W imporcie z Kanady: 160 mln USD, z czego 39 mln USD dla towarów rolno-spożywczych i 121,6 mln USD dla towarów nierolnych.

Na podpisaniu CETA najbardziej skorzystają polscy producenci mebli, chemii gospodarczej, odzieży i dodatków (bez dzianin), różnych przetworów spożywczych, a także wyrobów z kauczuku, pojazdów nieszynowych i ich części czy tworzyw sztucznych. Najprawdopodobniej najbardziej wzrośnie eksport odzieży i dodatków odzieżowych oraz innych konfekcjonowanych artykułów włókienniczych, a także niektórych artykułów rolno-spożywczych, m.in. warzyw, cukrów i wyrobów cukierniczych oraz tytoniu i wyrobów tytoniowych. Są to branże, które stanowią o polskiej przewadze konkurencyjnej.

KORZYŚCI Z CETA – HANDEL USŁUGAMI

CETA jest pierwszą umową handlową, w której Kanada również na poziomie prowincji, gwarantuje usługodawcom z UE dostęp do rynku bez ryzyka wprowadzenia przez Kanadę zastrzeżeń w przyszłości. Nowe perspektywy rysują się m.in. przed polską branżą transportu morskiego. W związku koncesjami Kanady w tym obszarze, otworzą się nowe możliwości dla polskich stoczni.

CETA zapewni wzajemne uznawanie licencji i kwalifikacji zawodowych oraz większą mobilność wykwalifikowanego personelu. Uregulowania w zakresie transferów pracowników wewnątrz firm mają szczególne znaczenie w kontekście realizowanych w Kanadzie polskich inwestycji w sektorze wydobywczym.

Niezwykle ważną kwestią jest zagwarantowana ochrona usług publicznych oraz różnorodności kulturowej w ramach dziedzictwa narodowego (w tym zwłaszcza braku liberalizacji usług audiowizualnych). Kanadyjscy inwestorzy i usługodawcy muszą na podstawie umowy przestrzegać regulacji obowiązujących w UE w odniesieniu do usług zdrowotnych, edukacyjnych, społecznych, kulturalnych i związanych z dystrybucją wody. Porozumienie

CETA nie narusza też uprawnień obu stron, aby w przypadku sektorów kluczowych, publicznych lub wrażliwych, mogły wprowadzić ograniczenia.

KORZYŚCI Z CETA – RYNEK ZAMÓWIEŃ PUBLICZNYCH

W wyniku CETA firmy unijne będą pierwszymi przedsiębiorstwami zagranicznymi, które uzyskają dostęp do kanadyjskiego rynku zamówień publicznych w stopniu, jakiego nie oferuje żadna inna umowa międzynarodowa zawarta przez Kanadę.

Dla Polski bardzo ważne jest otwarcie rynku zamówień w transporcie publicznym. Polska w związku z bardzo dobrze rozwiniętą bazą do produkcji pojazdów do transportu publicznego – autobusów, busów, autobusów szynowych, taboru kolejowego i szynowego, może skorzystać na otwartości Kanady w tym obszarze.

KORZYŚCI Z CETA – INWESTYCJE

CETA przewiduje podniesienie progu, poniżej którego władze kanadyjskie nie będą przeprowadzały tzw. testu netto planowanej inwestycji. Oznacza to ułatwienia dla firm i szansę na potencjalnie przyciągnięcie mniejszych inwestorów – swoich kooperantów, którzy będą mogli realizować inwestycje w mniejszej skali.

Z symulacji przeprowadzonych na zlecenie MR wynika, iż wejście w życie CETA powinno wpłynąć na wzrost wzajemnych inwestycji Polska-Kanada.

Rozstrzygnięcie sporów państwo-inwestor będzie korzystniejsze dla Polski niż obecnie (na podstawie umowy o wzajemnym popieraniu i ochronie inwestycji, tzw. umowa BIT). Można założyć, że umowa CETA przyczyni się do ograniczenia ryzyka odpowiedzialności odszkodowawczej Polski z tytułu ewentualnych roszczeń inwestorów kanadyjskich. Ogólna zasada jest taka, że koszty postępowania sądowego ponosi strona przegrana. W odróżnieniu do umowy BIT, która przewiduje, że koszty ponoszą obydwie strony. Polskie firmy są eksporterem inwestycji do Kanady, zatem dzięki CETA zyskają dodatkowe instrumenty ich ochrony.

FAKTY I MITY

Ryzyko wykorzystania CETA przez firmy z krajów trzecich

W zakresie handlu towarami, reguła pochodzenia towarów powoduje, że aby towar mógł skorzystać z preferencji wynikających z CETA, musi być w odpowiednim stopniu przetworzony lub wytworzony w Kanadzie. W obszarze handlu usługami i dostępu do rynku CETA również nie spowoduje zagrożenia.

W odniesieniu do nieprzetworzonych produktów rolnych co do zasady konieczne jest spełnienie warunku całkowitego uzyskania w Kanadzie. W odniesieniu do przetworzonych produktów rolnych istnieje wymóg zmiany klasyfikacji towarowej i często spełnienie szeregu innych warunków jednocześnie. Przykładowo mięso musi pochodzić od zwierząt urodzonych i wyhodowanych w Kanadzie.

Oslabienie unijnych standardów

Standardy unijne nie podlegały negocjacjom. Dotyczy to bezpieczeństwa żywności, praw pracowniczych czy ochrony środowiska.

Preferencje handlowe dostępne tylko dla producentów kanadyjskich

Umowa CETA oparta jest na zasadzie wzajemności i preferencje w dostępie do rynku są co do zasady podobne. Różnice wynikają ze specyficznych ustaleń negocjacyjnych, gdyż inne interesy miała UE i Kanada.

Gwałtowny napływ towarów kanadyjskich do Polski

CETA z dużym prawdopodobieństwem zwiększy eksport z Polski do Kanady niż na odwrót. W 2015 r. nadwyżka w handlu Polski z Kanadą wyniosła 0,8 mld euro. Zgodnie z symulacjami MR w ciągu pierwszych 5 lat obowiązywania CETA, eksport z Polski do Kanady powinien wzrosnąć o ok. 0,4 mld euro, natomiast z Kanady do Polski ok. 0,15 mld euro.

CETA otwiera wzajemnie rynki rolne, ale posiada wiele ograniczeń (okresy przejściowe w liberalizacji ceł, wyłączenie niektórych towarów z liberalizacji, kontyngenty taryfowe). W przypadku towarów rolnych, UE

zobowiązała się do zniesienia 93,8% ceł (uwzględniając 7-letni okres przejściowy na niektóre towary), a Kanada 91,7%.

UE zobowiązała się do pełnej liberalizacji handlu towarami rolnymi pochodzącymi z Kanady, z wyłączeniem towarów uznanych za wrażliwe, przyznając jednocześnie Kanadzie ograniczone kontyngenty dla części z nich. Wyłączenia dotyczą: wołowiny (kontyngent), wieprzowiny (kontyngent), mięsa drobiowego, jaj i przetworów z jaj, kukurydzy cukrowej (kontyngent). Ponadto UE ograniczyła liberalizację poprzez zastosowanie okresów przejściowych m.in. dla: baraniny, niektórych ryb, zbóż, skrobi, cukru.

Oslabienie unijnej zasady ostrożności

Zasada ostrożności, pozwalająca zapobiec dystrybucji produktów mogących stanowić zagrożenia dla zdrowia, a nawet wycofać je z rynku, jest częścią traktatowego prawa UE i nie jest podważana.

Gorsza jakość żywności w Polsce

CETA w pełni utrzyma standardy dotyczące bezpieczeństwa żywności oraz sposób stanowienia ich przez UE. Polska zachowa pełną kontrolę nad jakością żywności płynącej z Kanady i CETA niczego nie zmieni np. w naszym podejściu do GMO.

Zagrożenia dla małych gospodarstw rolnych

Kanada otwiera swój rynek rolny dla towarów europejskich. Na dodatkowych preferencjach będą mogli skorzystać między innymi producenci nabiału, napojów alkoholowych, owoców i warzyw. Uproszczone zostaną procedury dopuszczenia do rynku, co obniży koszty zwłaszcza dla mniejszych przedsiębiorstw zainteresowanych eksportem do Kanady.

Ingerencja w prawo Polski do wprowadzania regulacji

Prawo do regulacji wprowadzone do umowy CETA ma na celu m.in. zrównoważenie ochrony inwestora i inwestycji z prawem państwa do wprowadzenia regulacji. W dotychczasowym orzecznictwie trybunały arbitrażowe nie były zobowiązane do wzięcia pod uwagę prawa państwa do wprowadzania regulacji dla uzasadnionych celów, ponieważ prawo to nie było wpisane do postanowień umów.

CETA stwarza furtkę dla korporacji amerykańskich do pozywania Polski

Umowa CETA zabezpiecza nas przed takim ryzykiem. Umowa obejmuje ochroną jedynie podmioty założone zgodnie z prawem kanadyjskim i które prowadzą w Kanadzie znaczącą działalność gospodarczą. Ponadto, nawet gdyby inwestor amerykański założył spółkę w Kanadzie w celu złożenia roszczenia przeciwko Polsce, nie byłoby ono skuteczne. Inwestor nie może przedłożyć skargi do Trybunału, jeżeli inwestycji dokonano poprzez świadome wprowadzenie w błąd, zatajenie, korupcję lub działanie stanowiące nadużycie prawa procesowego.

W sporach będą orzekali wskazani przez stronę sędziowie

Umowa CETA zrywa z koncepcją starego arbitrażu inwestycyjnego. Ustanawia dwuinstancyjny sąd inwestycyjny (Trybunał), w którym zasiądzie 15 członków wybieranych przez strony umowy. Będą to osoby posiadające kwalifikacje wymagane w swoich państwach do powołania na stanowisko sędziego lub będące prawnikami o uznanej reputacji. Umowa CETA gwarantuje niezależność i bezstronność członków Trybunału. To przewodniczący Trybunału, a nie państwo czy inwestor, będzie wybierał na zasadzie losowej trzech członków do orzekania w sporze. To zapewni bezstronność w orzekaniu w sporach.

CETA zmusi rządy do prywatyzacji sektora usług publicznych

CETA pozostawia rządowi swobodę zarządzania usługami publicznymi według własnego uznania. Mogą one np. dowolnie definiować „usługi publiczne” czy swobodnie decydować o świadczeniu konkretnej usługi wyłącznie przez sektor publiczny.